

MATS STRANDBERG
KONEC

Nepostradatelná kniha pro každého, kdo se chce
vyrovnat se svou klimatickou úzkostí.

Sydsvenska Dagbladet

HOST

MATS STRANDBERG

KONEC

MATS STRANDBERG

KONEC

BRNO 2019

Slutet

Copyright © Mats Strandberg 2018 by Agreement with Grand Agency

Cover photo by Vitaly Ageev and Skylines through Shuttersock.com

Translation © Helena Matocha, 2019

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2019

(elektronické vydání)

Překlad této knihy byl podpořen Švédskou kulturní radou

The cost of this translation was defrayed by a subsidy from the Swedish Arts Council, gratefully acknowledged

ISBN 978-80-275-0074-1 (Formát PDF)

ISBN 978-80-275-0075-8 (Formát ePub)

ISBN 978-80-275-0076-5 (Formát MobiPocket)

PROLOG

ZAČÁTEK KONCE [27. KVĚTNA]

Když následuju dav na chodbu, mám podivně otupělé nohy. Všude jsou lidi, začínají zvonit další a další telefony, všichni mluví hlasitěji a hlasitěji, aby byli slyšet. Někteří už se dali do pláče. Já sám necítím vůbec nic. Všechno jako bych sledoval zdálky. Netýká se mě to. Dokonce si uvědomuju, že je to obranný mechanismus, za který bych měl být vděčný.

Tilda to zvedne po prvním zazvonění.

„Jsi ve škole?“ zeptám se jí.

„Ne,“ odpoví. „Dozvěděla jsem se to cestou z bazénu. Za chvíli budu doma.“

„Přijdu.“

„Pospěš si.“

Slíbím jí to. Když telefon pokládám, zaslechnu, že Tilda vzlykla.

Opodál na chodbě někdo vykřikne. Snažím se připojit na internet, ale síť je přetížená. Hampus mi něco říká, ale já neslyším. Když procházím kolem okna, ucítím skrz tenkou košili venkovní žár. Svítí slunce, stromy jsou až neskutečně zelené. Je brzy ráno.

Zrovna když začínala první hodina, do třídy nakoukl ředitel a zavolal si ven Rolfa, učitele matematiky. Pak si spolu šeptali na chodbě. Viděl jsem je, když jsem se předklonil v lavici. Rozletěly se dveře vedlejší učebny. Slyšel jsem kroky a tlumené hlasy. Upřeně jsem se díval na zadání písemky, kterou nám Rolf rozdal, poslední v tomhle pololetí. Začínaly zvonit telefony. Hlavou mi vířily myšlenky — *teroristický útok? válka?* — v životě bych ale neuhádl, co nám to Rolf řekne, až se vrátí

do třídy. Když si čistil brýle, aby získal trochu času, třásly se mu ruce.

Sejdu do vestibulu. Hledám Johannese. Nevidím ho. Všude kolem lidí pláčou, nahlas a bez zábran. Pohled na ně ještě umocňuje můj pocit neskutečna. Ale jsou tu i jiní, takoví jako já. Stejně odříznutí. Když se na sebe podíváme, jako bychom se viděli ve snu.

Někdo do mě vrazí. Holka v čepici maturantky. Upustí všechno, co drží v rukou, zaklapnutý notebook spadne s bouchnutím na zem a já uslyším, jak se v něm něco rozbije. Stoh papírů se rozsype po zemi, kolem se rozkutálejí propisky.

„Shit, promiň,“ řeknu a sehnu se, abych jí pomohl ty věci posbírat.

Jenže holka už někam odběhla. Zůstal tu po ní jen závan sladkého parfému. Narovná se. Podívám se na ten notebook. Na chvíli se mě zmocní panika. Vzduch kolem mě zaplňují hlasy, útočí mi na bubínky, vytěsňují všechen kyslík. Ještě nikdy mi vestibul nepřipadal tak malý.

Vyjdu na školní dvůr. I tady všude někdo mluví, ale aspoň se tu dá lépe dýchat. Na nebi není ani mráček. Nad hlavou mám jen světlemodrou prázdnotu.

Někde tam je.

Nedokážu tu myšlenku zaplašit. A už teď vím, že už se nikdy nedokážu na oblohu podívat stejným způsobem.

V ruce mi zavibruje telefon. Na displeji se objeví obličej mámy Judette.

Její nový byt je jen pár ulic od školy. Rozběhnu se, vyhýbám se hloučkům studentů. Podrážky narážejí o asfalt. Ptáci hlasitě zpívají. Vzduch je plný vůní typických pro konec školního roku. Šeříky. Vlhká tráva. Prach v ranním stínu. Opodál zastavilo auto a jedním kolem zůstalo stát na chodníku. Zevnitř jsou slyšet zprávy. Slyším premiérův hlas, ale slova rozlišit nedokážu.

Běžím dál. Nějaký tatínek jde s dítětem na hřiště. Soustředěně poslouchá dcerku, která nadšeně žvatlá něco o robotovi, co se umí proměnit v kočíčku. Podívám se na jejího otce. Jestlipak

už ví, co se stalo. Doufám, že ne. Doufám, že se to ještě pár minut nedozví. Zmizí mi z očí, když zahnu za roh a spatřím dvoupatrový dům ze starorůžových cihel, přejdu parkoviště a minu starou toyotu, kterou si Judette koupila minulý týden.

Na schodišti se line vůně, na kterou jsem si ještě nezvykl. Do horního patra to беру po dvou schodech. Odemknu dveře. Vejdu do předsíně, kde ještě stojí poslední stěhovací krabice. V obývacím pokoji je zapnutá televize.

„Simone!“ vykřikne Judette, a když vejdu, vstane.

Ještě má na sobě župan. Podívám se na televizi. Tisková konference v sídle vlády, cvakání fotoaparátů, premiér vypadá, jako by celou noc nespal.

„Slyšels, co se stalo?“ zeptá se Judette pátravě.

„Jo.“

Máma mě obejmě. Náhle hrozí, že se ten ochranný pocit neskutečna rozplyne. Chci navždy zůstat v jejím objetí. Chci se cítit jako malý kluk. Chci, aby mi slíbila, že všechno bude v pořádku, a vykašlat se na to, jako by to byla největší lež na světě.

Jen jednu věc chci ještě o něco víc.

„Stina tu bude za chvíli,“ šeptne Judette.

„Musím za Tildou.“ Vymaním se z mámina objetí. „Kde máš klíčky od auta?“

„Nemůžeš sám řídit,“ namítne Judette automaticky.

„Neřekl bych, že zrovna dneska bude policie kontrolovat řidičáky.“

Když uslyším svoje slova, teprve mi začne docházet rozsah toho, co se to děje. Jako by se přede mnou otevřela propast. A hrozila, že mě pohltí.

Judette mi položí na tvář chladnou dlaň.

„Broučku, já to chápu. Ale potřebujeme teď být chvíli spolu a promluvit si o tom.“

„Brzy budu zpátky. Slibuju.“

Judette otevře pusku a chystá se protestovat, ale to už vyběhnu do předsíně a v kapse její bundy najdu klíčky od auta. Judette na mě volá. Zabouchnuté dveře rozseknou moje jméno vejpůl.

Když se řítím ze schodů a po parkovišti, klíčky mi chrastí v ruce. Judette na mě volá z balkonu, ale já nereaguju. Nasednu na místo řidiče, zapnu si pás, otočím klíčkem v zapalování. A vyjedu na silnici.

Srdce mi buší jako o závod. Cuká mi v prstech, v obličeji. Dneska prvně řídím úplně sám. Zrovna teď bych za volant vůbec neměl sedat.

Telefon vibruje. Samozřejmě je to Judette. Hodím mobil na sedadlo spolujezdce, kde dál bručí jako vzteklé zvířátko. Jedu podél železniční tratě, minu nádraží. Na chodníku před ním je spousta lidí. Dívají se na oblohu. Pár holek kolem dvacítky se hystericky směje.

Něco se mi mihne v koutku oka a já se skřípěním brzd prudce zastavím. Z přechodu pro chodce mě vztekle sleduje nějaký starý děda.

Znovu mi zavibruje telefon. Tentokrát je na displeji obličej mámy Stiny. Zařadím rychlost, opatrně pouštím spojku a přidávám plyn. Auto poskočí a já zalituju, že jsem si nemohl radši vzít Stinin automat.

Přiměřu se soustředit na řízení. Když v centru zastavím na červenou, všimnu si, že na druhé straně křižovatky si nějaká žena položila hlavu na volant. Asi pláče. V autě vedle nějaký muž v obleku tupě zírá před sebe. Když naskočí zelená, vůbec si toho nevšimne. Auta za ním vztekle troubí. Jedu dál, minu odbočku do staré industriální zóny Norra porten, pokračuju ještě kousek rovně a nakonec zabočím do vilové čtvrti, kde bydlí Tilda s rodiči.

Zahrady jsou rozkvetlé. Všude samé trampolíny a pestrobarevné houpačky. Na chodníku je křídami namalovaný skákací panák.

Děti, co tu bydlí, se nedožijí dospělosti.

Při tom pomyšlení se mi sevře hrud'

Emma se nikdy...

Zaženu pomyšlení na svou sestru. Konečně spatřím bílý dřevěný dům, patří k těm větším. Na příjezdové cestě stojí červená dodávka s nápisem STAVBY KLAS — TO JE KLASA.

Touhle dobou už Tildin otec bývá několik hodin v práci. Carolinino auto tu nevidím. Zaparkuju na chodníku. Znovu mi zavolá Stina a já nechám mobil na sedadle spolujezdce.

Ještě ani nestihnou zazvonit a Klas už mi otevře. Má na sobě flekaté montérky s reflexními prvky. Ruce, tlusté a svalnaté, mu přetékaají z rukávů trička se stejným logem, jaké má na dodávce. Kreslená postavička drží v ruce zednickou lžící. Na hlavě má kšiltovku a zeširoka se usmívá. Ale skutečný Klas se neusmívá. Pod vousy je úplně bílý. Oči mu lezou z důlků, jako by je tlačilo ven příliš velké napětí uvnitř lebky.

„Nazdar, chlape,“ pronese Klas, obejmeme mě a popláca mě po zádech. „Ty vole, co?“

„Jo,“ řeknu. „Ty vole.“

„Prej tři a půl měsíce.“

„Hm.“

Zůstaneme stát. Úplně cítím, jak odtikávají vteřiny, jedna po druhé. Kolik vteřin je tři a půl měsíce?

„Tilda je u sebe,“ řekne nakonec Klas.

Zuju si boty a vyběhnu po schodech. Ústí do chodby. Dveře k Tildě jsou otevřené.

Tilda stojí u okna. Ve slunci se jí vlasy měděně lesknou. Když vejdu do pokoje, otočí se a podívá se na mě světlýma očima, které stejně jako voda zrcadlí okolní barvy.

„Všechno vypadá jako vždycky,“ vypraví ze sebe ztěžka.

„Já vím,“ řeknu.

„Brzy to všechno bude pryč.“

Nevím, co na to mám odpovědět. Na posteli leží otevřený notebook. Běží zprávy s vypnutým zvukem. Americký prezident na pódiu, za ním modrý závěs. WHITE HOUSE CONFIRMS. Všimnu si, že v Americe mají ještě noc. Pak pár záběrů z podobných konferencí v Anglii, Rusku, Íránu. Stříh na rozhovor s generálním tajemníkem OSN. Jak to asi teď vypadá v Dominice, jestlipak Judettina rodina zrovna hltá stejné záběry?

„Ty se úplně klepeš,“ řekne Tilda a pohladí mě po čerstvě ostříhané hlavě.

Jako bych se probral z transu. Obejmu ji. Konečně. Tilda mi položí hlavu na hrud'. Vlasy má ještě vlhké a já vdechnu vůni chloru a šamponu. Vůni Tildy.

„Není jistý, že se to stane,“ šeptne Tilda. „Třeba nás mine. Šance tu je, i když malá.“

Nechci jí říct, co si myslím. Že by to nezveřejňovali, kdyby si nebyli jistí.

„Nebo nějak vymyslí, co udělat,“ pokračuje Tilda. „Třeba... třeba postaví obří trampolínu nebo tak něco.“

Zasměju se. Zní to jako vzlyk. Možná to opravdu byl.

„Já se tak strašně bojím,“ špitne Tilda.

„Já taky.“

Tilda se na mě podívá. Je tak krásná, až mě to zabolí.

Ona nesmí umřít.

Políbíme se. Svět kolem zmizí, postupně se scvrkává, až zůstanou jen naše rty, těla. Tilda zamkne dveře, potichu, aby to Klas dole neslyšel. Já si stoupnu za ni, rozepnu jí mikinu s kapucí. Líbám ji na ramena, cítím vůni chloru, která jí z kůže nikdy úplně nevyvane, hladím ji na břicho pod bílým tričkem. Sundám jí ho taky. Rozepnu jí podprsenu. Potřebuji cítit její kůži na své, tolik čtverečních milimetrů, kolik to jen jde.

Tilda roztáhne na zemi peřinu, tak to děláme vždycky, když nejsme v domě sami. Tildina postel moc vrže.

„Nemám s sebou ochranu,“ pronesu jen velmi nerad, když se svlékneme.

„Copak na tom ještě záleží?“ zeptá se Tilda.

Podíváme se jeden na druhého. Svět kolem se nám zase připomene. Musím ho vytěsnit, a tak Tildu líbám po celém těle. Objevuju ji, jako by to bylo poprvé.

Nakonec ztratí trpělivost a přitáhne si mě k sobě. Nohama mi sevře pas, zavede mě na místo.

Když jeden nebo druhý začne moc hlasitě sténat, utišíme se polibky.

Pak mi Tilda leží na ruce. Je ke mně otočená zády a ztěžka oddechuje. Asi usnula. Dívám se na poličky nad postelí, jsou plné pohárů a sošek. Medaile na pestrobarevných stužkách.

Výstřižek z místního deníku. Tilda má na fotce plaveckou čepici, usmívá se a v článku o ní píšou jako o „příslibu“.

Tildina zeď s „inspiracemi“ je plná fotek. Soutěže po celé zemi. Tréninkové tábory v Dánsku, Itálii, Holandsku. Na většině fotek pořízených před začátkem podzimu je i Tildina kamarádka Lucinda. Zadíívám se na fotku ze zimního průvodu na svatou Lucii. V celé hale i kolem bazénu zhasli světla. Tilda má na hlavě korunu se svíčkami. Plameny se jí odrážejí ve tváři. Usmívá se do objektivu jako divá, aby nedala najevo, že košile, která kolem ní plave ve vodě, je ve skutečnosti hrozně těžká. Tilda nikdy nedá najevo, co pro tenhle život obětuje, kolik práce za tím stojí. Neznám nikoho cílevědomějšího. Ona přesně ví, kam míří. Já mám taky ve škole dobré známky, ale ještě jsem se nerozhodl, čím chci být. Možností je tolik, že mě to úplně paralyzuje. Jak mám vědět, co chci dělat za deset, dvacet, padesát let?

Ale teď už se rozhodovat nemusím.

Zase mi začne cukat v kůži.

Nemysli na to.

Lehnu si na bok, obejmu Tildu druhou rukou. Trochu nadzvednu hlavu a políbím ji na tvář. Všimnu si, že nespí. Dívá se na notebook na posteli. V rohu jí naskakují nepřečtené zprávy. Všichni chtějí vědět, kde je. Jestli to slyšela. Ve zprávách ukazují záběry z indického venkova. Plačící ženy vztahují ruce k nebi.

Zavřu oči.

„Miluju tě,“ řeknu.

„Já tebe taky,“ odpoví Tilda, aniž se otočí.

KONEC

ZBÝVAJÍ 4 TÝDNY, 5 DNÍ

Nevím vůbec nic o tobě, kdo tohle čteš. A tím myslím *vůbec nic*.

Možná jsi stvoření, které se mi podobá. A možná jsi něco, co si absolutně nedokážu představit.

Ve filmech a seriálech jsou mimozemšťani skoro vždycky tvorové, kteří jsou velmi podobní lidem. Jsou od nás odvozeni. Jen trochu odlišní. Hadí kůže, trochu víc očí na čele, drobná tělíčka s velkými hlavami. Poznáváš se v něčem z toho?

Mimochodem, dá se vůbec mluvit o „mimozemšťanech“, když Země už neexistuje?

Nejpravděpodobnější samozřejmě je, že neexistuješ. A pokud navzdory předpokladům existuješ, jak bys mi mohl porozumět? Aplikace TellUs disponuje jazykovým klíčem, digitálním tlačítkem s možností volby několika stovek lidských řečí. Díky tomu si snad budeš moct přečíst příspěvky, které napíšeme, a taky všechny hlasové soubory transformované do textu předtím, než je vyšleme do vesmíru. Ale jak máš všechno pochopit *nad rámec* slov? Zatímco tohle píšu, v koutku obrazovky mám otevřené okno s živým vysíláním. Mluví americký prezident. (Ani nechci vyslovit jeho jméno, tak moc ho nesnáším. O něm toho ještě uslyšíš dost od jiných.) Sedí v Oválné pracovně Bílého domu s rukama sepnutýma na stole. V pozadí visí americká vlajka. Řeč zahájil slovy „My fellow Americans“. Tohle všechno ti můžu sdělit, ale co přesně ti to řekne? Jak ti mám vysvětlit, jak je strašně těžké uvěřit tomu, co se děje? Ještě jsem si nezvykla na to, že tahle scéna nevypadla z žádného z tisíce filmů nebo seriálů. V těch bývají prezidenti elegantní, důstojní,

uklidňující. Tohle všechno ten skutečný prezident není. (Ve filmu jde často o to, že přijedou mimozemšťani, chtějí vyhodit do povětří Manhattan a lidstvo je nakonec porazí. Omlouvám se. Často jsme si mysleli, že budete chtít Zemi kolonizovat a že nás zotročíte nebo vyhladíte. Nejspíš proto, že část lidstva provedla přesně tohle jiné části lidstva. Nevím, jestli se zabýváte psychologií, ale u nás tomu říkáme „projekce“.)

Prezidentův projev potvrzuje to, co všem rozumným lidem došlo už v létě. Byly provedeny poslední výpočty. Teď už není pochyb. Zhruba za měsíc bude skutečně konec. Dokonce byl stanoven přesný čas. Dne 16. září v 4.12 ráno (švédského času) vstoupí kometa Foxworth do atmosféry planety Země. Vzduch pod ní se rozpálí na teplotu desetkrát vyšší, než je povrch Slunce. Všechno, co bude kometě stát v cestě, bude zničeno ještě předtím, než dopadne na Zemi někde poblíž severozápadního pobřeží Afriky, zhruba v místě Kanárských ostrovů. Atmosféra začne hořet a nebe zaplní světlo, jasnější, než jaké jsme kdy viděli. Tlaková vlna nás zasáhne v tichosti, protože dosáhne nadzvukové rychlosti. Pár minut po dopadu komety dojde k odpaření moří a hory se budou vařit. Čtyři miliardy let evoluce budou náhle pryč. A my s tím nemůžeme nic dělat.

Takhle to prezident neřekl. Nemluví o detailech toho, jak zemřeme. Nezmínil se o fámě, že zemská kůra se může pohybovat tak silně, že nás to všechny vymrští do vesmíru. Místo toho řekl „stay at home, be with your loved ones“, a mě by zajímalo, jak se asi cítí všichni, kdo nemají žádné „loved ones“, se kterými by mohli být.

O tom, že se na nás řítí kometa, jsme se dozvěděli před pár měsíci. Sedmadvacátého května. Od té doby si svět vůbec není podobný. Všechno, co jsme brali za hotovou věc, se během několika dní zhroutilo. Lidi přestali chodit do práce. Školy se zavřely. Burzy se zhroutily. Do pár dní se na nich přestalo obchodovat. Peníze naprosto ztratily cenu. Lidi na cestách se rvali, aby se dostali do posledního letadla domů. Na silnicích se vytvořily nehybné kolony aut.